

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ WEBİNERLERİ

**DEPREM BÖLGESİNDE
ÇALIŞACAK HALK SAĞLIĞI
UZMANLARININ AKUT SAFHADA
YAPMASI GEREKENLER**

MODERATÖR

PROF. DR. BÜLENT KILIÇ

KONUŞMACILAR

PROF. DR. RECEP AKDUR

PROF. DR. ÇAĞATAY GÜLER

PROF. DR. ALP ERGÖR

PROF. DR. MELİKŞAH ERTEM

PROF. DR. TUĞRUL ERBAYDAR

PROF. DR. PINAR OKYAY

11 ŞUBAT 2023, CUMARTESİ SAAT 19.00

**HASUDER
YOUTUBE KANALI**

[YOUTUBE.COM/C/KANALHASUDER](https://www.youtube.com/c/kanalhasuder)

**DEPREM BÖLGESİNDE ÇALIŞAN
HALK SAĞLIĞI UZMANLARI (HSU)
İÇİN NOTLAR
11.02.2023**

FORUM NOTLARI

Unutmayalım!

Şartlar her an deęiřiyor

Biz de Buna uygun olarak hareket etmeliyiz

Akut dönem

Bölgede çalışan afetzede HSU

Bölgeye geçici olarak desteğe giden HSU

- ✓ Hemen ekibi tanıyın
- ✓ Yöneticileri tanıyın
- ✓ «Sizin amiriniz kim?» öğrenin
- ✓ Hizmet bölgesini hızlıca tanıyın (Kaç çadır var, su var mı ...).
- ✓ Harita oluşturun. Önemli yerleri işaretleyin (su şebekesi, hastane vb.)
- ✓ Defacto klinik hizmeti istenebilir, çok fazla direnç göstermeyin

*Yeni kişiler bölgeye geliyor, bölgede çalışan HSU için de yeni bir ortam

Önce kendini koru!

- Kişisel sağlık, barınma, güvenlik vb çok önemli. Önce kendinizi koruyun.
- OHAL yasaları geçerli. Yani bildiğimiz kurallardan farklı olabilir. Bilenlerden yardım alın, en doğrusu yönetmenliğe vs. bakın
- Komisyonlarda aktif olmaktan çekinmeyin, fikirlerinizi söyleyin

Maske

Tozdan, bulaşıcı hastalıklardan ve soğuktan korunmak için mutlaka maske kullanın.

Maskeyi unutmayın!

Kendinizi koruyun!

Fareler

Gıdalar mutlaka kapalı kaplarda saklanmalı: tercihan metal kutularda

Atıkların, gıda kalıntılarının ortada kalması fareleri çeker

Fare görüyorsanız orada bir koloni vardır

Fare idrarını damla damla yayar, yapışkan olan bu idrar gıdaları kirletir

Çadırkentte uzatma kablosu kullanılmaz.

Fareler kablo kemirir ve yangına sebep olabilir

Fare ısırığı: ilk olarak sabunlu suyla yıkanır, temizlenir, antibakteriyal krem sürülür, bandajlanır ve yara takip edilir

*Sarılık gördüğünüzde Leptospirozis aklınızda olsun

Atık Yönetimi

Yalnız Değilsiniz...

Her konuda bir ekip kurarak, halk katılımını da sağlayarak iş bölümü yapın

Çöplerin düzenli toplanması için çevre ekibi kurun

Çöpleri mümkünse poşetle bir çukura gömüp üzerini örtün

Belediye ile işbirliği yapın

Yabani Hayvan Isırıkları

Yabani hayvan ısırıklarında kuduz aşısının yanı sıra *tetanoz aşısını unutmayın

Aşıların nerede yapıldığını öğrenin

Çadırkent

Farklı farklı yerlerde, küçük gruplar halinde çadır kurulması uygun değil, güvenlik ve organizasyon sorunu oluşuyor

Çadırkentün küçük alana kurulması uygun değil, 1000 kişi için 3-4 hektar alan gerekli

Çadırkentün haritasını çıkar, önemli yerleri işaretle

Çadır Tespit Fişi ile her çadırım kaydını yapın

İnsani ihtiyaçların arka planda kalmamasına dikkat edin

Bu konu tekrar ele alınacak...

Çadırkent

1. Çadırlar uygun olmalı

- Çadırlar ısı, ışık izolasyonu yapacak nitelikte olmalıdır. Doğal havalandırmaya, ısıtmaya uygun ; soğuk, rüzgar ve yağmurdan koruyucu olmalıdır.
- HACİM çadırlarda her kişiye en az 3-3,5 metrekarelik bir döşeme alanı 10 m3 hacim sağlamalıdır.
- Ailelerin tek tek kalacağı aile çadırları tercih edilmelidir.
- Toplu yerleşim yapılan binalarda kişi başına 3.5 metrekare alan 10 metreküp hava hacmi sağlanmalıdır. Diğer bir anlatımla 5 kişilik bir aile için 15 metrekarelik döşeme alanı sağlayan odalara /hacimlere gereksinim vardır.

2. Afet kampı kurulacak yerlerin önceden belirlenmiş/bilinen ve altyapısı hazırlanmış (yolları, çadır alanları ve tuvalet alanları, su getirmeye uygun ve hazır) yerler olması gerekirdi. Ne yazık ki şu anda bu şansa sahip değiliz.

KAMP KURULACAK YER / ŞİMDİ SEÇİLİYOR İSE ÖZELLİKLERİ;

3. **Bataklık olmayan, atık dökülmüş/eski çöp alanlarından uzak, otlulu (buralar yeraltı suyu seviyesi yüksek olan yerlerdir asla tercih edilmemelidir hızla çamurlaşırlar) ve haşere yerleşim(sivrisinek karasinek akrep yılan) alanları olmayan araziler olmalıdır.**
4. Meteorolojik koşulları/Her türlü olumsuz hava etkilerinden (su basma olasılığı, çığ düşme ve rüzgâr alan gibi yerler) uzak olmalıdır. Özellikleri uygun yamaçlar tercih edilmelidir. Arazi eğimli-Yerüstü sularının drenajına elverecek, su basmasını önleyecek konum ve nitelikte olmalı
5. Gürültü, hava ve koku kirliliği trafik yoğunluğu gibi alanlardan uzak olmalıdır. Yol kenarları ulaşım kolaylığı açısından yeğlenir ancak trafik kazaları ve gürültü açısından uygunsuz yerlerdir **Özellikle ana arterler ve şehirlerarası yolların kenarlarına çadır kent kurulmamalıdır.**
6. **Kolay su temin edilebilecek ve ulaştırması uygun/kolay olan bir yer olmalıdır.**

***Çadırkent Kurulurken

- Çadırlar arasında en az 10 metre genişliğinde bir yol bırakılmalıdır. Uzun kalınacaksa bu yolun üzeri mıcır, asfalt vb. malzeme ile kaplanmalıdır. Çadırlar bu yolun kenarına sıralar halinde dizilmeli
- Çadırlar yola 2 metre uzaklıktan dizilmelidir.
- Çadırlar arasında en az 2 metre mesafe olmalıdır. Bu çadırlar arası insan trafiği, yangın güvenliği vb. nedenlerle gereklidir.
- Yollar, çadırlar, tuvaletler aydınlatılmalıdır.
- Çadırkentte kişi başına en az 15 litre su sağlanmalı ve bu suyu alma yeri her bir çadıra en fazla 100 m uzakta olmalıdır.
- Her 10 kişiye bir tuvalet her 50 kişiye bir duş sağlanmalıdır. Açık çukurlu hela için her 50 kişiye 3 metre çukur kazılır.
- Kadın erkek tuvaletleri ayrı olmalıdır.
- Buralardaki doğal hava değişimi saate 30 metreküp olmalıdır. 10 kişiye bir yıkanma musluğu 100 kişiye bir banyo 50 kişiye bir duş yazın duş sayısı 30 kişiye bir olacak şekilde ayarlanmalıdır.
- Atıklar kapalı kaplarda toplanmalı ve her 4-8 çadıra (25-50 kişi) 50- 100 litre hacim sağlayan çöp kabı yerleştirilmelidir.

Çukur Tuvalet

İlk 10 gün hendek tipi tuvalet, sonra kuru/sulu çukurlu wc yapılmalıdır
İdeali ise konteyner içine wc yapıp kanalizasyona bağlanmasıdır

Belediye ile iletişim içerisinde olun!

Çadırkent %2-4 eğimli araziye kurulmalı, tuvalet en alt kısımda olmalı

Su kaynağına en az 30 m uzakta olmalı

Mobil Tuvalet

Mobil/Portatif tuvaletler hem maliyetlidir hem de temizliđi zordur

Pis su tankının/haznenin boşaltılması gerekmektedir

Bu nedenle bir süre sonra kullanım dışı kalırlar

Bu sebeple tercih edilmemelidir (BM daha önceki afetlerde kaldırtmıştı bu wc leri)

Ancak iş makinası ve personelin olmadığı koşullarda kullanılabilir

Güvenli Su/Klorlama

- İçme suyu için ilk tercih ambalajlı sudur.
- Yoksa şebeke sistemi güvenli olana dek sadece su taşımak için kullanılan tankerlerle su getirilmelidir.
- Tankerdeki su klorlanmalı, 30 dk beklendikten sonra kullanılmalıdır.
- Uzaktan hacim kontrolü yapılamayan belediye su depolarında sızıntıyı belirlemek için su seviyesini işaretleyin. Su seviyesi düşüyorsa şebekede kaçak vardır. Belediyeden destek almalısınız.
- Kuyu suyu kullanılıyorsa kuyu klorlanmaz, suyu çekip depolayıp klorlamak lazım.

Güvenli Su/Klorlama

- Klorlama için kireç kaynağı bulmak zor
- İçme suyu dezenfeksiyonu için olan klor tableti kullanılmalıdır (yüzme havuzu için olanlar kullanılmamalı!)
- Tabletler tercihen suda çözdürülmelidir.
- Sodyum hipoklorit kullanılabilir.
- Çamaşır suyu kullanılabilir. Parfümsüz olmalıdır (Beyaz renkli olanlar)
- Klorlamada metal malzeme kullanılmamalıdır

Su Numunesi

- Klor düzeyini takip etmeliyiz, şebekenin uç noktasında klor düzeyleri bakılmalı, çevre teknisyenleri kolaylarına gelen yerden almasınlar numuneleri
- Örneğin; Tüm numunelerde klorun düşük olduğu bir bölgede personel hatası olabilir
- İşlerin doğru yapıldığına güvenmeyin, işin başında durun.
- Suların kesilmesiyle beraber, mikrobiyolojik yükü arttı. Hiperklorlama gerekiyor. Şehir su kaynaklarını görün.

Çadırlarda Isınma

İdeal olan elektrikle ısınmadır, bizde yok

Mecburen tüp kullanıyor veya soba kuruyor, kömür, odun yakıyor.

En çok kullanılan odun talaşı. Bu başlı başına bir risk.

Odun talaşı çok kolay tutuşur, depolandığı yerde her gün ıslatılması gerekir.

Odun talaşı kullanılıyorsa mutlaka ıslatılmalı

Yanma vakaları çok olabiliyor

CO Zehirlenmelerine dikkat!

Çocuklar

Dikkat! Çadırların arasındaki kazıklarda yaralanabilirler

Çadırkentte güvenli oyun alanı oluşturulmalı

Bulaşıcı Hastalıklar ve Salgın

- Her hastalık salgın yapabilir ancak daha önce bölgede görülmeyen bir hastalığın salgın yapmasını beklemeyiz (Trahomu unutma!)
- Zor da olsa kayıt tutulmasını sağlayın: Örneğin bir hastanede ishal vakalarının arttığı size bildirildiğinde eğer o kişilerin adresi yoksa kaynağa ulaşamazsınız ve sorunu çözemezsiniz
- Sendromik sürveyans yapılmalıdır

Sendromik sürveyans

- Sürveyans altındaki bir sağlık olayının, **spesifik bir hastalık tanımına göre değil, sendrom temelinde yapılmış bir vaka tanımına göre bildirilmesi** (örn.; akut hemorajik ateş sendromu, üretral akıntı sendromu, genital ülser sendromu...)

Uyuz

Çadırları Yakmayın !

- Bölgenizde endemik/hiperendemik olabilir (Bunu eczanelerin sattığı uyuz ilaçları üzerinden takip edebiliriz)
- 15-20 dakikalık bir temasla bulaştığı için havlu, yatak, kıyafet paylaşmayın.
- Tokalaşma ile bulaşmadığı kabul edilir.
- Kıyafetlerin ≥ 70 °C derecede yıkanması lazım ya da değiştirin
- Yıkanamayanları ağzı kapalı bir torbada 10 gün tutun
- Proflaktik tedavi alabilirsiniz
- Tedavi eksik mi kaldı?, ilaç direnci mi var?, iyileşti mi? ayırt etmek zor. Düzgün tx verilmesi en kolayı.
- Aile tedavisi olmalı, vücuda ilacın doğru sürülmesi gerekli, aralıklı olarak ilaçların alınması lazım.
- İlaç direnci konusu tartışmalı. Klasik tedaviyi verebiliriz.

Öfke Kontrolü

Afet sebebiyle hayata, devlete vs. oluşan öfke size yönlenebilir

Kişiler size saldırgan davranabilir, bu saptırılmış tepkiler karşısında sakin olun

Siz de afet yorgunu olabilirsiniz ama kendinizi koruyun

Bunun için sinirli davranmayın, kişilere emredici dil kullanmayın, yapıcı ve birleştirici ifadeler kullanın

Hızlı Tarama

- Özellikle gebelerin hızlı taramadan geçmesi gerekli.
- Engellilerin, yaşlıların, yalnız çocukların yerleri tespit edilmeli
- Risk grupları saptanmalı, aşılama ilk fırsatta başlamalı